

พระอัจฉริยภาพทางดนตรีในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตร: กรณีศึกษา การบันทึกเสียงการขับร้องประสานเสียง
บทเพลงพระราชนิพนธ์ที่มีคำร้องจำนวน 41 บทเพลง

The Musical genius of His Majesty the King Bhumibol Adulyadej
: A Case Study of the Recording of 41 Royal Compositions
with Lyrics for Choir

มนสิการ เหล่าวานิช (Monsikarn Laovanich)^{*}

วิชฎาลัมพก์ เหล่าวานิช (Vitchatalum Laovanich)^{**}

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการบันทึกเสียงการขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่มีคำร้อง 41 บทเพลง 2.ศึกษาวิธีการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์สำหรับการขับร้องประสานเสียง 3.ศึกษาวิธีการฝึกซ้อมขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์เพื่อการบันทึกเสียง

การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานการขับร้องประสานเสียง วิธีการเรียบเรียงเสียงประสาน และวิธีการฝึกซ้อมขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์เพื่อการบันทึกเสียง

ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ที่มีคำร้อง 41 บทเพลง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนการเผยแพร่ นำเสนอเป็น 4 ขั้นตอน คือ ด้านการเรียบเรียงเสียงประสาน ด้านการฝึกซ้อม ด้านการบันทึกเสียง และด้านการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญเพลงพระราชนิพนธ์มาบันทึกเสียงเพื่อเผยแพร่ 2. วิธีการเรียบเรียงเสียงประสาน ต้องยึดข้อกำหนดของทางสำนักพระราชวังเป็นพื้นฐาน เลือกรูปแบบ (style) ที่จะเรียบเรียง วางโครงสร้างของเพลง พิจารณาเลือกใช้เปียโนบรรเลงประกอบ ทำแนวประสาน สร้างสีสัน สร้างความน่าสนใจ และพิจารณาการสร้างท่อนนำ ท่อนบทบรรเลงคั่น ท่อนจบของเพลง 3.วิธีการฝึกซ้อมขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์เพื่อการบันทึกเสียง

^{*} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาวิชาดนตรีตะวันตก วิทยาลัยการดนตรี มจร.บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

Associate Professor Dr., College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. ,
prettypooky@hotmail.com, 086-3742919

^{**} อาจารย์ ดร. ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dr., Department of Art Music and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University. ,
Vitchatalum@hotmail.com, 088-6239090

หมายเหตุ: งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก ทุนวิจัยโครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม บริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)

ประกอบด้วย วิธีการเริ่มต้นฝึกหัดเพลงอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการวางแผนการฝึกซ้อม เทคนิควิธีการขับร้องบทเพลงพระราชนิพนธ์ วิธีการร้องคำร้องบทเพลงพระราชนิพนธ์ให้ถูกต้องทั้งเทคนิคและความหมาย และวิธีการร้องเพื่อรักษาความสมดุลของเสียง (Balance) ระหว่างแนวทำนองกับแนวประสาน

คำสำคัญ : บทเพลงพระราชนิพนธ์ การขับร้องประสานเสียง การเรียบเรียงเสียงประสาน การบันทึกเสียง คณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู

Abstract

This research examines: 1) the production process of a recording of His Majesty the King Bhumibol Adulyadej compositions with lyrics for a choir, 2) the choral arrangement methods, and 3) the practice method. This study applies a mixed methodology, combining quantitative and qualitative researches into the production process of the recording, the musical arrangement, and the practice method of the choir of the royal compositions.

The research results were: 1) The production process consisted of four stages including musical arrangement, practice, recording, and requesting a permission from the Bureau of the Royal Household to make a recording. 2) To create the choral arrangements, arrangers had to comply with the musical arranging guidance of the Bureau of the Royal Household, and made decisions on various aspects of the musical arrangement such as the layout of the musical structure, the use of accompaniment, the harmony structure, enriching the arrangement, and the addition of the introduction, interlude, and outro. 3) The practice method includes effective way to start a practice, planning and organization of practicing, techniques used in the singing of the royal compositions, lyrics and interpretation, melody and accompaniment balancing method.

Keywords: Royal Compositions, Choir, Music Arrangement, Sound Recording, Suanplu Chorus

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์ผู้ทรงได้รับการยกย่องสดุดีพระเกียรติคุณ ในฐานะองค์“อัครศิลปิน” ที่มีพระปรีชาสามารถทางด้านดนตรีอย่างรอบด้าน เป็นที่ประจักษ์ชัดแก่พสกนิกรและศิลปินทั่วโลก ทั้งการทรงดนตรี พระราชนิพนธ์เพลง แยกและเรียบเรียงเสียงประสาน ทรงเป็นผู้นำในด้านการประพันธ์ทำนองเพลงสากลของเมืองไทย โดยการใส่คอร์ดดนตรีที่แปลกใหม่ทำให้เกิดเสียงประสานที่มีสีสัน เมื่อประกอบกับลีลาจังหวะที่มีความหลากหลาย ทำให้บทเพลงพระราชนิพนธ์มีความไพเราะ หลายบทกลายเป็นเพลงอมตะของไทย

ในฐานะนักดนตรี ทรงเป็นนักดนตรีที่มีพระปรีชาสามารถในการบรรเลงระดับนักดนตรีอาชีพ ในฐานะดุริยางค์ทรงพระราชนิพนธ์เพลงไว้ถึง 48 บทเพลง ทั้งบทเพลงที่ทรงพระราชนิพนธ์ทำนองด้วยพระองค์เอง และบทเพลงที่พระราชนิพนธ์คำร้องภาษาอังกฤษ โดยทรงพระราชนิพนธ์ทำนองเพลง “แสงเทียน” เป็นบทเพลงพระราชนิพนธ์ลำดับแรก ตั้งแต่ยังทรงเป็นสมเด็จพระอนุชาธิราช เมื่อมีพระชนมพรรษาได้ 18 พรรษา ในปี พ.ศ.2489 (พูนพิศ อมาตยกุล, 2540; โรงเรียนจิตรลดา, 2539; สำนักกราชเลขาธิการ, 2559ก)

กระแสความนิยมในบทเพลงพระราชนิพนธ์นั้น มีอย่างแพร่หลาย ทั้งในหมู่ชาวไทยและชาวต่างชาติ เนื่องจากทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประชาชนทั่วไปสามารถนำไปบรรเลงในรูปแบบต่างๆ ได้ ทั้งในรูปแบบของเพลงแจ๊ส คลาสสิก เพลงสมัยนิยม บทเพลงขับร้องและบทเพลงบรรเลง โดยในยุคแรกเริ่มต้นจาก ครูเอื้อ สุนทรสนาน นำไปบรรเลงในวงดนตรีกรมโฆษณาการ หรือวงสุนทราภรณ์ ทำให้บทเพลงพระราชนิพนธ์เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง (วราวุธ สุมาวงศ์, 2529)

นอกจากการอัญเชิญบทเพลงพระราชนิพนธ์เพื่อบรรเลง และขับร้องแล้ว ยังมีการบันทึกเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ไว้หลายอัลบั้มเนื่องในวาระต่างๆ โดยการบันทึกเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ครั้งแรก เริ่มในปี พ.ศ. 2492 บันทึกเสียงโดยบริษัทนำไทย ใช้แผ่นเสียงตราสุนัขน้าสีชาวพิเศษ ตัวหนังสือสีทอง อัลบั้มที่ 1 หมายเลขอัลบั้ม Job. 1000 ประกอบด้วย 2 แผ่น แผ่นที่ 1 เพ็ญศรี พุ่มชูศรี ขับร้องเพลงสายฝน จังหวะวอลซ์ แผ่นที่ 2 ขับร้องโดยครูเอื้อ สุนทรสนาน เพลงใกล้รุ่ง (พูนพิศ อมาตยกุล, 2540; ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา, 2492ข) อัลบั้มที่ 2 หมายเลขอัลบั้ม Job.1001 มี 2 แผ่น แผ่นที่ 1 วินัย จุลละบุษปะ ขับร้องบทเพลงชะตาชีวิต แผ่นที่ 2 ชวลี ช่วงทิวย์ ขับร้องบทเพลงยามเย็น (พูนพิศ อมาตยกุล, 2540; ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา, 2492ก) ซึ่งหลังจากที่บริษัทนำไทยนำแผ่นออกวางจำหน่าย ได้รับความนิยมจากประชาชนมาก โดยเพลงที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ บทเพลงสายฝน

สำหรับการบันทึกเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ในรูปแบบขับร้องประสานเสียงเกิดขึ้นครั้งแรก ในคอนเสิร์ตเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ.2523 ณ โรงละครแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2523 โดยคณะนักร้องประสานเสียง 4 คณะ คือ คณะนักร้องประสานเสียงสยามกลการ คณะนักร้องประสานเสียงคริสเตียนไทย คณะนักร้องประสานเสียงโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย และคณะนักร้องประสานเสียงโรงเรียนจิตรลดา ร่วมกันขับร้องบทเพลงพระราชนิพนธ์ โดยมีคุณหญิงมาลัยวัลย์ บุญยะรัตเวช เป็นผู้อำนวยการเพลง (ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา, 2523)

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2542 สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้บันทึกเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ ในโครงการกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในรูปแบบของการขับร้องประสานเสียง เรียบเรียงเสียงประสาน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัศมี และ อาจารย์เด่น อยู่ประเสริฐ ควบคุมวงโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มนัส วัฒนไชยยศ ซึ่งนับเป็นการบันทึกเสียงในรูปแบบการขับร้องประสานเสียงครั้งที่ 2 และเป็นเพลงพระราชนิพนธ์ทั้งอัลบั้มจำนวน 14 บทเพลง (ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา, 2542) และจนถึงปัจจุบันยังไม่มีการบันทึกเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ทั้งหมดในรูปแบบการขับร้อง ประสานเสียง

จนกระทั่งวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงเสด็จสวรรคต เพื่อเป็นการร่วมถวายอาลัยและเทิดพระเกียรติองค์อัครศิลปิน ให้ประชาชนได้รำลึกถึงพระอัจฉริยภาพทางด้านดนตรีของพระองค์ท่าน ผู้วิจัยในฐานะนักดนตรี และนักวิชาการทางด้านดนตรี จึงได้จัดทำ “โครงการขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ของคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลูทั้งกระบวนการ” ซึ่งคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลูเป็นคณะนักร้องประสานเสียงที่ได้รับการยอมรับความสามารถจากรางวัลระดับโลก มีผลงานการขับร้องบทเพลงไทยและบทเพลงพระราชนิพนธ์ทั้งในประเทศ และต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง (Quadros, 2012; ชาลิสรา รัศมี, 2554; ดวงพร พงศ์ผาสุก, 2552; วิชฎาลัมพก์ เหล่าวานิช และ มนสิการ เหล่าวานิช, 2560) โดยติดต่อให้อำนาจเพลง และผู้ช่วยอำนาจเพลงของคณะทำการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์ที่มีคำร้องทั้ง 41 บทเพลงใหม่ทั้งหมด หลังจากนั้นผู้วิจัยร่วมกับคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู ขับร้องทั้ง 41 บทเพลงเพื่อบันทึกเสียง จัดทำเป็นอัลบั้มเพลงพระราชนิพนธ์รูปแบบประสานเสียงทั้งอัลบั้ม ซึ่งถือเป็นการบันทึกเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์รูปแบบประสานเสียงที่มีคำร้องครบมากที่สุดครั้งแรกเท่าที่มีการบันทึกมา

ผลผลิตของโครงการที่ได้ คือแผ่นบันทึกเสียงการขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ และโน้ตเพลงพระราชนิพนธ์สำหรับการขับร้องประสานเสียงที่มีคำร้องทั้ง 41 บท เป็นการบันทึกบทเพลงพระราชนิพนธ์ที่ทรงคุณค่า เก็บไว้เป็นความทรงจำ เป็นสมบัติของแผ่นดิน เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนและคนรุ่นหลังได้ชื่นชมในพระอัจฉริยภาพทางด้านดนตรีของพระองค์ท่าน ซึ่งโครงการเสร็จเรียบร้อยโดยสมบูรณ์ได้ด้วยความร่วมมือและสนับสนุนงบประมาณทั้งหมดจากบริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด มหาชน

จากความพิเศษและความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดโครงการ จึงเป็นที่มาของความสนใจในการศึกษากระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นตลอดโครงการ เพื่อบันทึกองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นเก็บไว้ และนำเสนอในรูปแบบของงานวิจัย เผยแพร่ให้ผู้สนใจได้เห็นถึงกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานการบันทึกเสียงตั้งแต่เริ่มต้นการสร้างสรรค์ผลงานจนถึงขั้นตอนการเผยแพร่ วิธีการเรียบเรียงเสียงประสานในแต่ละบทเพลงของผู้เรียบเรียงแต่ละท่าน เทคนิควิธีในการขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางและเป็นต้นแบบให้ผู้สนใจได้มีแนวทางในการดำเนินการ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น นอกจากจะเป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่จะเป็นประวัติศาสตร์และควรค่าต่อการเก็บรักษาให้เป็นสมบัติของแผ่นดินให้คนรุ่นหลังได้ชื่นชมในพระอัจฉริยภาพทางด้านดนตรีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาบทเพลงพระราชนิพนธ์ที่ทรงคุณค่าทั้งหมดนี้ ให้เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการทางดนตรีสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการบันทึกเสียงการขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่มีคำร้อง 41 บทเพลง
2. เพื่อศึกษาวิธีการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์สำหรับการขับร้องประสานเสียง
3. เพื่อศึกษาวิธีการฝึกซ้อมขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์เพื่อการบันทึกเสียง

วิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการศึกษาคุณสมบัติพื้นฐานทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย(mean) และความเบี่ยงเบน (variance) เพื่อศึกษาระยะเวลาการฝึกซ้อมเพลงพระราชนิพนธ์เพื่อการบันทึกเสียงของคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู โดยรายละเอียดที่ถูกต้องบันทึกที่สำคัญคือเวลาในการฝึกซ้อมและบันทึกเสียงเป็นรายบทเพลงเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการฝึกซ้อม

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเลือกใช้เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานการบันทึกเสียงการขับร้องประสานเสียง วิธีการเรียบเรียงเสียงประสาน และวิธีการฝึกซ้อมขับร้องประสานเสียง บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่มีคำร้อง 41 บทเพลง

วิธีการเก็บข้อมูล

1. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับและมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับกลุ่มคนที่ทำการศึกษา โดยใช้การบันทึกข้อมูลด้วยกล้องวิดีโอ เครื่องบันทึกเสียง ร่วมกับการใช้สมุดจดบันทึกการซ้อม โดยมีการจดบันทึกตั้งแต่ขั้นตอนวิธีการฝึกซ้อม กระบวนการในการบันทึกเสียง ปฏิบัติการของผู้อำนวยเพลง ปฏิบัติการของสมาชิกคณะนักร้องในการฝึกซ้อม และบันทึกเสียง ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ.2560

2. การสัมภาษณ์ เป็นการเก็บข้อมูลหลักของงานวิจัยในเชิงกรณีศึกษา ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างละเอียด ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Purposeful Sampling) โดยเป็นคนที่รู้เรื่องนั้นอย่างแท้จริง จากการถูกหล่อหลอมหรือมีประสบการณ์ในเรื่องนั้นมาโดยตรง (Encultured Informant) เป็นคนที่ยังอยู่ในวงการศึกษา (ชาย โปธิสิตา, 2550) ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

2.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการโครงการบันทึกเสียงเพลงพระราชนิพนธ์ได้แก่ ผู้ให้ทุนในการดำเนินโครงการ ผู้อำนวยโครงการ ผู้อำนวยการคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู ผู้ควบคุมการบันทึกเสียง เพื่อทราบข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานการบันทึกเสียงการขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ ที่มีคำร้อง 41 บทเพลง

2.2 ผู้ที่ทำหน้าที่เรียบเรียงเสียงประสานเพลงพระราชนิพนธ์ทั้ง 41 บทเพลง ได้แก่ ผู้อำนวยเพลง ผู้ช่วย ผู้อำนวยเพลงของคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลูจำนวน 3 ท่าน เพื่อศึกษาวิธีการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์

2.3 สมาชิกคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลูที่ร่วมโครงการ โดยเลือกจากตัวแทนสมาชิกคณะนักร้องประสานเสียง แนวเสียงละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน ผู้อำนวยเพลง และผู้ช่วยผู้อำนวยเพลง เพื่อศึกษาวิธีการฝึกซ้อมขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลระยะเวลาการฝึกซ้อมถูกแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ช่วงตามช่วงเวลาการบันทึกเสียงและฝึกซ้อม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยหลักการทางสถิติพื้นฐานเพื่อนำมาวิเคราะห์คุณสมบัติของช่วงเวลาการฝึกซ้อม ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาการฝึกซ้อมรายวัน และระยะเวลาการฝึกซ้อมเฉลี่ยรายบทเพลง

เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยประยุกต์แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาของ ชาย โพธิสิตา (2550) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกการฝึกซ้อมในสมุดจด ข้อมูลจากการสังเกต การบันทึกเสียง และบันทึกวิดีโอ ในการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้เก็บรายละเอียด ขั้นตอนและกระบวนการในการเรียนรู้ เหตุการณ์ความคิดเห็นของผู้อำนวยการคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู (ศิลปินแห่งชาติ) ผู้อำนวยการผู้ช่วยผู้อำนวยการสมาชิก ที่ปรึกษาโครงการในเชิงพรรณนา เพื่อเป็นหลักฐานในการนำมาซึ่งข้อสรุปในประเด็นสำคัญ ผู้วิจัยบันทึกสรุปบันทึกข้อมูลทุกครั้งในการฝึกซ้อมและบันทึกเสียง เพื่อไม่ให้สิ่งที่มีสิ่งที่มีมาในวันนั้น การจดอย่างละเอียดและบันทึกวิดีโอมีประโยชน์ในการช่วยเตือนความจำ

2. การตรวจสอบข้อมูลหลายๆทาง ข้อมูลจะน่าเชื่อถือได้มากขึ้น ถ้ามีแหล่งข้อมูลที่ใช้ยืนยันมากกว่าหนึ่งแหล่งขึ้นไป ตัวอย่างเช่น ข้อมูลที่ได้จากการบันทึก การสัมภาษณ์ ได้รับการยืนยันจากข้อมูลเอกสาร งานวิจัย และสอดคล้องกับการสังเกตของผู้วิจัย

3. นำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาสรุปเป็นประเด็นให้เห็นถึงกระบวนการในการเรียนรู้และฝึกซ้อม ก่อนนำเสนอให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ศิลปินแห่งชาติเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยรายงานตามวัตถุประสงค์ได้คือ

1. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการบันทึกเสียงการขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่มีคำร้อง 41 บทเพลง

ขั้นตอนที่ 1 ด้านการเรียบเรียงเสียงประสาน

เรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์สำหรับการขับร้องประสานเสียงทุกบทเพลงที่มีคำร้องรวมทั้ง 41 เพลง (41 ทำนอง 43 คำร้อง) จากบทเพลงพระราชนิพนธ์ทั้งหมด 48 บทเพลง โดยใน 43 คำร้องนี้ แบ่งเป็นเพลงที่ขับร้องด้วยคำร้องภาษาไทยจำนวน 31 บทเพลง ขับร้องด้วยคำร้องภาษาอังกฤษ 7 บทเพลง และขับร้องทั้งคำร้องภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมเป็นฉบับเดียวกัน 5 บทเพลง

รายชื่อบทเพลงที่ขับร้องด้วยคำร้องภาษาไทย 31 บทเพลง คือ แสงเทียน, ยามเย็น, สายฝน, ไกลรุ่ง, ดวงใจกับความรัก, มาร์ชราชวัลลภ, อาทิตย์อัปแสง*, เทวาพาคู่ฝัน*, มหาจุฬาลงกรณ์, แก้วตาขวัญใจ, พรปีใหม่, ยามค่ำ, ยิ้มสู้, ลมหนาว, ศุภร์สัญลักษณ์*, คำแล้ว, สายลม*, ไกลกังวล, เกิดเป็นไทย ตายเพื่อไทย*, แสงเดือน*,

ฝัน, ราชนาวิกโยธิน, ภิรมย์รัก, แผ่นดินของเรา*, ธรรมศาสตร์, เกษตรศาสตร์, ความฝันอันสูงสุด*, เราสู้, เราเหล่าราบ 21, รัก*, เมฆไผ่

รายชื่อบทเพลงที่ขับร้องด้วยคำร้องภาษาอังกฤษ 7 บทเพลง คือ Sweet Words, Love Over Again*, I Never Dream, Oh I Say*, Can't You Ever See*, Old Fashioned Melody, Echo*

รายชื่อบทเพลงที่ขับร้องด้วยคำร้องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 5 บทเพลง คือ ชะตาชีวิต - H.M. Blues, ในดวงใจนิรันดร์ - Still on My Mind, ไร้จันทร์ - No Moon, ไร้เดือน - No Moon, เกาะในฝัน - Dream Island

นอกจากการเรียบเรียงเสียงประสานที่แบ่งตามภาษาแล้ว ในจำนวน 43 คำร้องนี้ ยังแบ่งออกเป็น เพลงสำหรับสมาชิกชาย และสมาชิกหญิงขับร้องด้วย คือ บทเพลง No Moon ที่ได้เรียบเรียงเสียงประสานสำหรับสมาชิกชายขับร้องในชื่อเพลงไร้จันทร์ และเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับสมาชิกหญิงขับร้องในชื่อเพลงไร้เดือน และสามารถแบ่งตามลักษณะการร้องคือ ร้องแบบไม่มีดนตรีประกอบ 30 คำร้อง และร้องแบบมีดนตรีประกอบ (เปียโน) 13 คำร้อง (เครื่องหมาย * ท้ายชื่อเพลง หมายถึง บทเพลงที่ขับร้องประสานเสียงและมีเปียโนประกอบ)

จากจำนวนบทเพลงที่แสดงข้างต้น แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเรียบเรียงเสียงประสานให้ผู้อำนวยเพลง และผู้ช่วยผู้อำนวยเพลง ได้คือ Mr.Ramon Lijauco, Jr. เรียบเรียงเสียงประสาน 13 บทเพลง ดร.เสจ ไชยเพ็ชร เรียบเรียงเสียงประสาน 12 บทเพลง อาจารย์ อธิชัย ตระกูลเดช เรียบเรียงเสียงประสาน 16 บทเพลง

ขั้นตอนที่ 2 ด้านการฝึกซ้อม

สมาชิกนักร้องที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 35 คน แบ่งเป็นนักร้อง 33 คน ประกอบด้วย โซปราโน 8 คน อัลโต 9 คน เทเนอร์ 7 คน และเบส 8 คน มีผู้อำนวยเพลง 1 คน คือ Mr. Ramon Molina Lijauco, Jr. และ นักเปียโนประจำวง 1 คน คือ อาจารย์ วันชนะ สมภักดี

ภาพที่ 1: สมาชิกคณะนักร้องประสานเสียงสวณพลุที่เข้าร่วมโครงการบันทึกเสียง

ที่มา : นายทศ ช้องเสนาะ, 2560

ซ้อมทุกวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 19.30 - 22.00 น. ณ สมาคมธรรมศาสตร์ เริ่มฝึกซ้อมเพื่อบันทึกเสียงระหว่างวันที่ 1 มีนาคม – 29 สิงหาคม พ.ศ. 2017 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน 29 วัน โดยวางแผนคัดเลือกบทเพลงเพื่อนำมาซ้อม และบันทึกเสียงแบ่งออกเป็น 4 ช่วง เฉลี่ยช่วงละ 10-16 เพลง กับการซ้อมรวมวงปกติครั้งละ 2.5 ชั่วโมง ประมาณ 11 ครั้ง รวมกับค่ายฝึกซ้อมที่นัดซ้อมเพิ่มประมาณ 6-8 ชั่วโมง และบันทึกเสียงหลังจากการซ้อมในแต่ละช่วงนั้น

พิจารณาภาพรวมเวลาการซ่อมทั้งโครงการพบว่า คณะนักร้องประสานเสียงสวนพลูได้ฝึกซ้อมเพลงสำหรับบันทึกเสียงเพลงพระราชนิพนธ์ทั้งสิ้น 3,483.80 นาที หรือประมาณ 58 ชั่วโมง สำหรับจำนวนเพลงทั้งสิ้น 41 เพลง ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ซ่อมแต่ละเพลงมีค่าเท่ากับ 81.01 นาที ซึ่งเป็นเวลาสำหรับการซ่อมรวมทั้งคณะ ไม่ได้รวมเวลาสำหรับซ่อมแยกในแต่ละเสียงและการซ่อมส่วนตัว โดยพบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกซ้อมของแต่ละเพลงมากน้อยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของเพลง โดยเพลงที่มีระยะเวลาการซ่อมมากที่สุดคือ บทเพลง ไกลรุ่ง และเพลงที่มีระยะเวลาการซ่อมน้อยที่สุดคือ บทเพลงพรปีใหม่

ขั้นตอนที่ 3 ด้านการบันทึกเสียง

การบันทึกเสียง เนื่องจากผู้อำนวยการเพลงต้องการคุณภาพเสียงที่เหมือนการแสดงสด จึงบันทึกเสียงที่ห้องประชุมออดิทอเรียล ซี เอเชีย อาคารไซเบอร์เวิลด์ แต่ด้วยงบประมาณค่าเช่าห้องที่ราคาสูง และการร้องต่อเนื่องยาวนานจะไม่เป็นผลดีต่อคุณภาพเสียงของนักร้องจึงวางแผนให้ต้องบันทึกเสียงเพลงประมาณ 4-6 เพลงในเวลา 3 ชั่วโมง เฉลี่ยคือทั้งบันทึกเสียงและแก้ไขในจุดที่ผิดพลาดประมาณไม่เกิน 30 นาทีต่อเพลง

การบันทึกเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์แบ่งออกเป็น 5 ครั้ง ในแต่ละครั้งใช้เวลา 2-3 วัน วันละไม่เกิน 3 ชั่วโมง โดยครั้งที่ 1- 4 เป็นการบันทึกเสียงเพลงต้นฉบับ และครั้งที่ 5 เป็นการแก้ไขความผิดพลาด

การวางแผนบันทึกเสียงให้ครบทุกเพลงอย่างมีคุณภาพตามเวลาที่กำหนด ผู้อำนวยการเพลงใช้วิธีการตั้งไมโครโฟนแยกกันตามการยืนของนักร้องในแต่ละแนวเสียง วิธีนี้แม้ทุกแนวเสียงจะร้องพร้อมกัน แต่จะช่วยให้คนปรับเสียงปรับสมดุลของเสียงร้องในแต่ละแนวเสียงได้ง่ายขึ้น ในการบันทึกเสียงใช้การแบ่งท่อนเพื่อตัดต่อ (splice) คือร้องแล้วหยุดเป็นช่วงๆ เพื่อง่ายต่อการแก้ไขจุดที่ผิดพลาด ไม่ต้องกลับไปบันทึกใหม่ทั้งหมด วิธีนี้จะช่วยประหยัดเวลา และรักษาเสียงนักร้องไม่ให้ใช้งานหนักเกินไป อีกทั้งการบันทึกเสียงให้ตีมีคุณภาพในครั้งเดียวจนจบนั้น ในความเห็นของผู้อำนวยการเพลงคือ แทบจะเป็นไปไม่ได้

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการเพลง ให้คำแนะนำว่า

“วิธีการบันทึกเสียงแบบแบ่งท่อนนี้ดีกว่าการแยกอัดทีละแนวเสียง เช่น โซปราโนอัดก่อนจนจบเพลง แล้วค่อยต่อด้วยอัลโต เพราะอาจจะทำให้เสียอารมณ์รวมของเพลง และฟังไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ผู้อำนวยการเพลงต้องมีความชำนาญและประสบการณ์สูงมาก เพราะทุกครั้งที่ยุด เมื่อขึ้นใหม่ ต้องควบคุมจังหวะ อารมณ์เพลงต่างๆ ให้เท่าเดิมก่อนหยุด ต้องมีความไวในการฟังเพื่อควบคุมการร้อง ระวังความผิดพลาดในแต่ละจุด และเป็นผู้ตัดสินใจว่าการร้องรอบไหนดีที่สุด ซึ่งต้องมีสมาธิอย่างมากที่ฟังหลายคลิปเสียงและเลือกที่ดีที่สุด ” (Ramon Lijauco, Jr. ผู้อำนวยการเพลงคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2560)

ภาพที่ 2: ภาพบรรยากาศการบันทึกเสียง
ที่มา : ธนายุทธ ฮ่องเสนาะ, 2560

จากการศึกษาพบว่า การบันทึกเสียง 1 ครั้ง บันทึกได้ประมาณ 8-9 เพลง ใช้เวลาบันทึกเสียงเฉลี่ยวันละ 2 ชั่วโมง 33 นาที เฉลี่ย 1 เพลงใช้เวลาในการบันทึกเสียง 35.5 นาที โดยเพลงที่ใช้เวลาในการบันทึกเสียงมากที่สุดคือเพลง Echo ใช้เวลาบันทึกเสียง 1 ชั่วโมง 3 นาที และเพลงที่ใช้เวลาในการบันทึกเสียงน้อยที่สุดคือเพลงยิ้มสู้ ใช้เวลาการบันทึกเสียง 22 นาที

หลังจากที่บันทึกเสียงครบทุกบทเพลงแล้ว ส่งโน้ตเพลงที่เรียบเรียงเสียงประสาน และไฟล์เสียงที่บันทึกให้คณะกรรมการของสำนักพระราชวังตรวจสอบ เพื่อทำเรื่องขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต จัดทำซีดีเผยแพร่ โดยหลังจากคณะกรรมการพิจารณาแล้วแจ้งว่ามีจุดผิดพลาดที่ต้องแก้ไข 13 บทเพลง คือ บทเพลง เกิดเป็นไทยตายเพื่อไทย, รักคืนเรือน, Old Fashioned Melody, เกาะในฝัน, เทวาพาคู่ฝัน, แก้วตาขวัญใจ, แสงเทียน, ความฝันอันสูงสุด, คำแล้ว, ยามเย็น, เราเหล่าราบ 21, แว่ว, เราสู้ โดยเนื้อหาที่แก้ไขโดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการเลือกใช้คอร์ด การร้องให้ตรงตามโน้ตที่เขียน และคำร้องที่ถูกต้อง จึงบันทึกเสียงแก้ไข โดยใช้วิธีบันทึกเฉพาะท่อนที่มีปัญหาของแต่ละเพลง และส่งเฉพาะ 13 บทเพลงที่แก้ไขให้พิจารณาอีกครั้ง ได้รับแจ้งเพิ่มเติมว่า บทเพลงแก้วตาขวัญใจ ในช่วงที่ร้องด้วยคำ Doo Doo ให้ปรับแก้ลักษณะเดียวกับที่แก้ในคำร้อง จึงทำการบันทึกเสียงซ่อมอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ 4 ด้านการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญเพลงพระราชนิพนธ์มาบันทึกเสียงเพื่อเผยแพร่

การนำบทเพลงพระราชนิพนธ์มาทำการเรียบเรียงเสียงประสานเพื่อการบันทึกเสียง ทางโครงการได้ดำเนินการตามระเบียบสำนักพระราชเลขานุการว่าด้วยการเชิญเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ใช้ พ.ศ. 2559 (สำนักพระราชเลขานุการ, 2559ข)

ในที่นี้ขอรายงานตามขั้นตอนที่โครงการจัดทำคือ ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ทางคณะได้ขอคำปรึกษาจากอาจารย์วิรัช อยู่ถาวร ผู้ตรวจสอบความถูกต้องของสำนักพระราชวัง เรื่องกฎเกณฑ์ข้อกำหนดในการเรียบเรียงเสียงประสาน และในระหว่างการเรียบเรียงเสียงประสานและฝึกซ้อม มีการติดต่อเพื่อขอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงแก้ไขบทเพลงให้ถูกต้องตามระเบียบอย่างต่อเนื่อง

หลังจากที่บันทึกเสียงทุกเพลงเสร็จแล้ว ทางบริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) ผู้สนับสนุนงบประมาณ เป็นผู้ยื่นหนังสือขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เรียนเลขาธิการ สำนักพระราชวัง เพื่อขอพระราชทานพระราชนุญาตเชิญบทเพลงพระราชนิพนธ์จำนวน 41 บทเพลง ไปเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับการขับร้องโดยคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู และบันทึกเสียงลงแผ่นซีดีเพื่อเผยแพร่โดยไม่มีการจำหน่าย พร้อมทั้งแนบโน้ตเพลงที่เรียบเรียงเสียงประสาน และซีดีที่บันทึกเสียงจำนวน 2 ชุด ให้คณะกรรมการของสำนักพระราชวังตรวจสอบ

เมื่อคณะกรรมการของสำนักพระราชวังพิจารณาแล้ว ได้แจ้งผลการพิจารณาให้ปรับปรุงแก้ไข ทางคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลูจึงบันทึกเสียงซ่อมตามที่คณะกรรมการแจ้ง (ครั้งที่ 1) หลังจากคณะกรรมการพิจารณาในส่วนแก้ไข ได้แจ้งเพิ่มเติมว่าให้ปรับแก้อีก 1 บทเพลง จึงทำการบันทึกเสียงซ่อมอีกครั้ง (ครั้งที่ 2) และส่งเฉพาะบทเพลงที่แก้ไขให้พิจารณา

หลังจากเพลงที่แก้ไขพิจารณาผ่านเรียบร้อยแล้ว ส่งไฟล์เสียงทั้ง 41 บทเพลง บันทึกลงในรูปแบบ CD จำนวน 2 ชุด ชุดละ 2 แผ่น เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาทั้ง 41 บทเพลง อีกครั้งอย่างเป็นทางการหลังแก้ไขเสร็จสมบูรณ์

เมื่อได้รับแจ้งว่าคณะกรรมการทุกท่านพิจารณาให้ผ่านทั้ง 41 เพลงแล้ว จึงดำเนินการส่งแบบปกซีดี (ครั้งที่ 1) ให้คณะกรรมการพิจารณา ผลการพิจารณา คือ ต้องปรับแบบปกซีดี โดยไม่ควรอัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์ ขึ้นประกอบบนปก เพราะมีความละเอียดอ่อน และต้องมีขั้นตอนในการขออนุญาต รวมทั้งต้องมีข้อความและข้อกำหนดตามเงื่อนไขของสำนักพระราชวัง ผู้จัดทำโครงการจึงแก้ไขตามข้อพิจารณา และส่งแบบปกซีดี (ครั้งที่ 2) ให้คณะกรรมการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการแล้ว ได้รับแจ้งว่า ให้ดำเนินการจัดทำหนังสือกราบบังคมทูลขอพระราชทานอนุญาตอย่างเป็นทางการ “ในการขอพระราชทานพระราชนุญาตเชิญเพลงพระราชนิพนธ์ไปเรียบเรียง เพื่อบรรเลงและขับร้องสำหรับบันทึกลงแผ่นซีดี จำนวน 5,000 ชุด” โดยทำหนังสือเสนอต่ออธิบดีกรมราชเลขาการในพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และรอมลพระราชทานุญาตให้เชิญบทเพลงพระราชนิพนธ์นำไปเรียบเรียง เพื่อบรรเลงและขับร้องบันทึกลงแผ่นซีดี จำนวน 5,000 ชุด

เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงติดต่อร้านทำซีดีเพื่อส่งไฟล์เสียง (master) และแบบปกจัดทำซีดีเผยแพร่ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. วิธีการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์สำหรับการขับร้องประสานเสียง

จากการวิเคราะห์แนวทางในการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์ทั้ง 41 บทเพลง สามารถสรุปแบ่งเป็นหัวข้อได้คือ

1. การเรียบเรียงเสียงประสานจำเป็นต้องยึดข้อกำหนดของทางสำนักพระราชวังเป็นพื้นฐานในการเรียบเรียงเสียงประสาน เช่น ห้ามเปลี่ยนแปลงโน้ต และต้องใช้ทางเดินคอร์ดจากต้นฉบับ แต่ยืดหยุ่นให้เปลี่ยนรูปแบบจังหวะได้ ตัดโน้ตหรือเพิ่มโน้ตจากคอร์ดพื้นฐานได้ หรือ ใช้โน้ตนอกคอร์ด (Non-chord Tone) ได้ทุกประเภท (สำนักราชเลขาธิการ, 2559ข.)

2. การเลือกรูปแบบ (Style) ในการเรียบเรียงบทเพลง อาจเริ่มต้นจากการฟังเพลงที่จะเรียบเรียง ที่มีอยู่แล้วในหลายลักษณะ (version) ก่อน เพื่อเป็นแนวทาง และพิจารณาจากความเหมาะสมของโน้ตเพลง แนวทำนอง จังหวะเพลง ลักษณะคอร์ด ในการเรียบเรียงอาจเลือกใช้รูปแบบซ้ำกับที่มีอยู่แล้ว เนื่องจากเพลงนั้น เหมาะสมกับรูปแบบนั้น หรือเรียบเรียงในรูปแบบใหม่ หากไม่ชอบรูปแบบที่มีคนเรียบเรียงไว้ หรือ ไม่ต้องการ ทำซ้ำ หรือมีแนวคิดใหม่ ซึ่งการเรียบเรียงใหม่อาจใช้การอ้างอิงจากแนวเพลงที่หลากหลาย ที่เหมาะสมกับเพลง พระราชนิพนธ์ เช่น สวิง (Swing), บิ๊กแบนด์แจ๊ส (Big band Jazz), แร็กไทม์ (Ragtime), มาร์ช (March), กอสเปล (Gospel), บรอดเวย์ (Broadway), ฮาวายเอียน (Hawaiian), ลาตินแคริบเบียน (Latin-Caribbean), บอสซาโนวา (Bossa nova) เป็นต้น

ตัวอย่าง การใช้รูปแบบจังหวะลาตินแคริบเบียน ในแนวอัลโต เทเนอร์ และเบส ของบทเพลง “เกาะในฝัน”

46 B^b **G** E^b6 B^b F^7

S. ฉัน สุด ปรี่ม ไม่ ลืม เกาะ งาม ที่ เคย สิ้น หลง เพ้อ ต่า มั่น
In a dream I'm on a de-sert is - land Wait ing for you

A. bap ba-da-bap bap bap ba-dap ba bap ba-da-bap bap bap ba-da ba da bap ba-da-bap bap

T. bap ba-da-bap bap bap ba-dap ba bap ba-da-bap bap bap ba-da ba da bap ba-da-bap bap

B. bap ba-da-bap bap bap ba-dap ba bap ba-da-bap bap bap ba-da ba da bap ba-da-bap bap

3. การวางโครงสร้างของเพลง ต้องวางแผนเลือกใช้เทคนิควิธีใดเป็นโครงสร้างหลักของเพลงก่อน เช่น เลือกใช้การประสานเสียงแบบสี่แนวที่ทุกแนวร้องเหมือนกันหมด หรือ ให้แนวเสียงใดร้องทำนองหลัก แนวเสียงใดร้องจังหวะและคอร์ด หรือร้องแทนเสียงเครื่องดนตรี การสลับกันร้องทำนองหลักช่วยให้เพลงเกิดความหลากหลาย แต่ต้องเลือกว่า ท่อนใดเหมาะกับแนวเสียงใด เลือกภาษาว่าใช้ภาษาใดที่ท่อนใด เลือกบันไดเสียง (Key Signature) ที่เหมาะสมกับช่วงเสียงของนักร้องและอารมณ์เพลง เช่น เพลงที่มีเนื้อหาเบา ก็อาจไม่ต้องใช้โน้ตสูงมากเท่าเพลงที่มีอารมณ์เนื้อหาหนัก หรือคำร้องภาษาอังกฤษอาจร้องได้สูงกว่าภาษาไทย ด้วยธรรมชาติของภาษาที่เปิดคำได้มากกว่า

4. การพิจารณาเลือกใช้เปียโนบรรเลงประกอบ อาจพิจารณาจากความซับซ้อนของโน้ตหรือคอร์ดของเพลงนั้น หากมีความซับซ้อนมาก นอกจากเป็นปัญหาต่อการร้องให้ตรงเสียงแล้ว รูปแบบของบทเพลง บางอย่างอาจสื่อด้วยการร้องอย่างเดียวไม่เพียงพอ เท่ากับการร้องพร้อมเปียโนบรรเลงประกอบ ที่ช่วยสร้างอารมณ์ของบทเพลงได้มากขึ้น

5. การทำแนวประสานเสียง โดยส่วนใหญ่ใช้หลักการประสานเสียงสี่แนวเป็นพื้นฐาน การเลือกใช้คำในแนวประสานอาจใช้คำร้องเช่นเดียวกับแนวทำนองหลักได้ แต่ต้องคำนึงถึงการใช้นิตที่ไม่ขัดกับเสียงวรรณยุกต์ที่มีผลต่อความหมายของคำร้องนั้น หรือ การใช้คำที่ไม่มีความหมาย เช่น “Hoo” เมื่อต้องการให้ร้องคลอแบบเบา “Ha” เมื่อต้องการเสียงดัง ยิ่งใหญ่ “Bab ba da” เมื่อต้องการทำจังหวะเลียนแบบเสียงเครื่องดนตรี

การเลือกใช้เทคนิคต่างๆเพื่อสร้างความพิเศษ เช่น การใช้จังหวะขัดกับทำนองหลัก การร้องรับเป็นเสียงสะท้อน (echo) การเน้นจังหวะคลาด (off-beat)

ตัวอย่าง การร้องคำร้องรับเป็นเสียงสะท้อน (echo) ในแนวอัลโต เทเนอร์ และเบส ของบทเพลง “ไร้จันทร์”

25 C G D° C

S. ไร้ ดาว ฉัน ไม่ ฝึก หวัง ดาว น้อย ใหญ่ แว ดา เธอ แทน ได้ สอง ทาง ไป
No stars. I have no use for star - light. I've your twink-ling eyes to guide me

S. doo ooh ไร้ ดาว No stars. ooh น้อย ใหญ่ star-light ooh แทน ได้ สอง ทาง ไป
your-eyes to guide me

A. doo ooh ไร้ ดาว No stars. ooh น้อย ใหญ่ star-light ooh แทน ได้ สอง ทาง ไป
your-eyes to guide me

A. doo ooh ไร้ ดาว No stars. ooh น้อย ใหญ่ star-light ooh แทน ได้ สอง ทาง ไป
your-eyes to guide me

6. การเติมสีสันในเพลง พิจารณาจากรูปแบบของเพลง และอารมณ์ที่ต้องการสื่อ สามารถใช้วิธีเติมโน้ตขึ้นคู่ 6th, 7th, 9th การใช้โน้ตแขวน (suspension) โน้ตเกลา (resolution) การวางแนวเสียง (voicing) ให้โน้ตอยู่ในช่วงเสียงที่แนวเสียงนั้นสามารถร้องได้ดี เพื่อให้เสียงฟังดูแข็งแรง การใช้คอร์ดแบบแท่ง (block chord) การเอื้อนคำ การใช้โน้ตกลุ่มเสียงกัก เช่น คู่ 2nd (clusters)

ตัวอย่าง การเพิ่มโน้ต (Sus4, 6th, 9th) เพื่อสร้างความเป็นแจ๊สในบทเพลง “Old Fashioned Melody”

32 F C+ F C+ G7 C7 F Bb

S. I can't tell you in a-ny way. Let me tell you with this Old fash-ioned me - lo - dy

A. say in a-ny way Let me tell you this old fash-ioned me - lo - dy

T. say in a-ny way Let me tell you this old fash-ioned me - lo - dy

B. dum dum dum dum dum dum dum Old fash-ioned me - lo - dy

ตัว 6th

ตัว 9th แนวเทเนอร์ 1

Sus4

ตัว 6th

7. การเลือกใช้ท่อนนำ ท่อนบทบรรเลงคั่น และท่อนจบ หากของเดิมมีอยู่แล้ว และเห็นว่าเหมาะสมก็จะใช้จากที่มีอยู่ หากยังไม่มีอาจแต่งขึ้นใหม่ โดยเรียบเรียงจากทำนองบางส่วนที่มีในเพลง หรือแต่งขึ้นใหม่เลย โดยท่อนนำเพื่อแสดงบรรยากาศนำเข้าสู่เพลง ท่อนบทบรรเลงคั่น ส่วนใหญ่จะเป็นการแปร (variation) มาจากทำนองหลัก หรือการซ้ำท่อนนำ และท่อนจบเพื่อเน้นตอนจบ เน้นความยิ่งใหญ่ของเพลง

3. วิธีการฝึกซ้อมขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์เพื่อการบันทึกเสียง

เนื่องจากมีเงื่อนไขของเวลาประมาณ 6 เดือน กับ 41 บทเพลง ทำให้คณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู ต้องมีการวางแผนการฝึกซ้อม และเลือกใช้เทคนิควิธีเพื่อให้สามารถบันทึกเสียงเพลงทั้งหมดได้อย่างมีคุณภาพทันกำหนด วิธีการที่ใช้คือ

1. เริ่มต้นฝึกหัดเพลงอย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากเวลาที่จำกัด เมื่อมีเพลงที่เรียบเรียงเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียบเรียงจะนำโน้ตมาอบให้สมาชิกในวันที่ทำการฝึกซ้อม เมื่อสมาชิกนักร้องเห็นโน้ตครั้งแรกต้องเริ่มซ้อมทันที ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้เรียบเรียงเสียงประสานจะอธิบายแนวคิดในการเรียบเรียง และอารมณ์ที่ต้องการสื่อสารก่อน และควบคุมการซ้อมขับร้องบทเพลงนั้นเอง เพื่อให้สมาชิกนักร้องทั้งวงได้ทำความรู้จักเพลง และเรียนรู้ภาพรวมและจุดเน้นที่น่าสนใจของเพลง

การซ้อมพร้อมกันในครั้งแรก ไม่ใช่เพียงให้นักกร้องร้องแนวเสียงของตนเองได้เท่านั้น แต่เป็นการซ้อมเพื่อให้นักกร้องได้รู้จักแนวเสียงอื่นๆ ได้ยิน ได้เข้าใจ เสียงประสานต่างๆ ของเพลง ได้เรียนรู้และเข้าใจในหน้าที่ของแต่ละแนวเสียง ว่าแนวใดทำหน้าที่ใดในแต่ละส่วนของเพลงด้วย เพราะเมื่อนักร้องมีความเข้าใจบทเพลงทั้งหมดแล้ว จะสามารถนำกลับไปซ้อมส่วนตัวเพื่อเก็บรายละเอียดต่างๆ แก้ไขในจุดที่เป็นปัญหาส่วนตัวได้ เมื่อกลับมาซ้อมรวมกันในกลุ่มแนวเสียง หรือซ้อมทั้งวงในครั้งหน้าทำให้สามารถปรับรายละเอียด อารมณ์เพลงต่างๆ ได้ทันที

2. วางแผนการฝึกซ้อมขับร้อง

การฝึกซ้อมเพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพในเวลาอันรวดเร็ว แต่ละแนวเสียงจะพยายามเก็บรายละเอียดในแนวเสียงของตนเองก่อน ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของปัญหาในการร้อง เช่นโน้ตที่ร้องยาก การออกเสียงคำ ในแต่ละแนวเสียงจะมีข้อสรุปของแนวเสียงตนเองก่อน เมื่อมาซ้อมรวมกลุ่มใหญ่ทำให้สามารถตกลงกันได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะปิดคำตามแนวเสียงโซปราโน เนื่องจากแนวทำนองหลักมักจะอยู่ที่แนวโซปราโน แต่หากบางครั้งที่ความเห็นไม่ตรงกัน ก็ขึ้นกับดุลพินิจของผู้อำนวยเพลงหรือผู้เรียบเรียง แต่การฝึกซ้อมสามารถดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากทุกแนวเสียงทราบที่ต้องทำอะไร ระวางส่วนใดเก็บรายละเอียดอย่างไร

3. วิธีการเลือกใช้เทคนิคการขับร้องบทเพลงพระราชนิพนธ์

การขับร้องบทเพลงพระราชนิพนธ์ ที่เรียบเรียงเสียงประสานในหลายรูปแบบ ย่อมต้องเรียนรู้และมีวิธีการฝึกฝนที่แตกต่างกันออกไป ทั้งในด้านเทคนิควิธีการร้อง การเลือกใช้เสียง การเปลี่ยนสีสันของเสียง สไตส์ การเน้นจังหวะ รวมถึงเอกลักษณ์ของเพลงประเภทนั้น เพื่อเลือกใช้เทคนิคการร้องให้เหมาะสม เพราะการร้องแต่ละประเภทถึงแม้มาจากพื้นฐานเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันในเรื่องของการเปิดสระ และช่องเสียงเวลาร้อง เช่น เพลงคลาสสิก ควรเปล่งเสียงร้องเป็นแนวตั้ง (vertical sound) หรือเพลงป๊อป ควรเปล่งเสียงร้องออกด้านข้างมากกว่า (horizontal sound) (Ramon Lijauco, Jr. ผู้อำนวยเพลงคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2560)

4. การปรับวิธีการร้องคำร้องเพลงพระราชนิพนธ์ให้ถูกต้องทั้งเทคนิคและความหมาย

เนื่องจากการบันทึกเสียงการขับร้องประสานเสียงเพลงพระราชนิพนธ์ที่มีคำร้อง การเลือกใช้เทคนิควิธีการร้องจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ฟังได้ยินเนื้อเพลงที่ถูกต้องชัดเจน และมีความไพเราะ โดยคำร้องเพลง พระราชนิพนธ์ มีทั้งคำร้องภาษาไทย และภาษาอังกฤษ สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ 1) การออกเสียงคำต้องชัด โดยสาเหตุที่ทำให้การออกเสียงได้ไม่ชัดมีหลายประการ เช่น เป็นเพลงเร็วที่มีคำร้องมาก หรือ ขาดความเข้าใจในการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง 2) การปิดคำ เนื่องจากในภาษามีตัวสะกด มีสระเสียงสั้น สระเสียงยาว การปิดคำจึงต้องมีการตกลงกันระหว่างสมาชิกว่าจะปิดคำที่โน้ตจังหวะที่เท่าไร ปิดอย่างไร 3) การเอื้อน ต้องตกลงกันว่า จะเอื้อนอย่างไรให้พร้อมกัน และ 4) การร้องให้ถูกต้องตามวิธีการร้องด้วยเทคนิคแบบเบลคันโต (Bel canto) ของตะวันตก ซึ่งอาจมีผลให้คำบางคำออกเสียงได้ไม่ชัด ความหมายของคำนั้นเปลี่ยนไป ด้วยสาเหตุต่างๆ ที่ส่งผลต่อความชัดเจนของการออกเสียง ผู้อำนวยการเพลงและนักร้องจึงจำเป็นต้องตกลงกันเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสม และฝึกฝนการออกเสียงคำที่มักมีปัญหา เพื่อให้การร้องถูกต้องทั้งเทคนิคและออกเสียงได้ชัดเจนตามความหมายของคำร้องให้มากที่สุด

5. วิธีการร้องเพื่อรักษาความสมดุลของเสียง (Balance) ระหว่างแนวทำนองกับแนวประสาน

การร้องพร้อมกันของนักร้อง 33 คน ให้ได้คุณภาพเสียงที่ดี จำเป็นต้องเรียนรู้เทคนิควิธีการร้องร่วมกันทั้งในแนวเสียงของตนเอง และการร้องร่วมกับแนวเสียงอื่น รู้จักเลือกใช้เทคนิคให้เหมาะสมกับหน้าที่ของแนวเสียงตนเองทั้งในฐานะทำนองและแนวประสาน เนื่องจากแนวประสานมีแนวโน้มที่เสียงจะดังกว่าทำนองได้ง่าย โดยมีสาเหตุจากโน้ตของแนวทำนองอยู่ค่อนข้างต่ำและอยู่ในช่วงเสียง (range) ที่ออกเสียงดังมากไม่ได้ มีแนวประสานเป็นสระพื้นฐาน (pure vowel สระพื้นฐานการออกเสียง 5 เสียง คือ อา เอ อี โอ อุ) ซึ่งสระเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทำให้แนวประสานมีเสียงดังกว่าแนวทำนองหลัก และโน้ตของแนวประสาน มีการเคลื่อนไหวมาก ยิ่งเคลื่อนไหวมากยิ่งมีแนวโน้มจะทำให้เสียงดังกลบทำนองได้มาก

ด้วยเหตุผลข้างต้น ถึงแม้แนวทำนองหลักจะพยายามร้องเสียงดังมากขึ้น และแนวประสานจะร้องเสียงเบาแล้วก็ตาม ก็ยังคงพบปัญหาในการร้องให้เสียงสมดุล (balance) อยู่ การฝึกซ้อมจึงต้องระวังในจุดที่อาจเกิดปัญหานี้ นักร้องต้องฟังกันให้มากขึ้น เลือกใช้เทคนิควิธีการร้องให้โปรเจกเสียงที่เหมาะสม เพื่อให้แนวทำนองได้ยินชัดเจนมากขึ้น ส่วนแนวประสานถึงแม้จะต้องสร้างความไพเราะจากแนวที่มีการเคลื่อนไหว แต่จำเป็นต้องพยายามคำนึงถึงหน้าที่ในการเคลื่อนไหว ว่าเป็นเพียงเพื่อประสานให้แนวทำนองหลักสมบูรณ์มากขึ้นเท่านั้นด้วย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์เพื่อการบันทึกเสียง เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน ต้องอาศัยการเตรียมการที่รัดกุม รอบคอบ ถึงแม้จะมีการวางแผนดำเนินการ และวางกรอบเวลาในการดำเนินงานอย่างดีแล้ว แต่การผ่านการพิจารณาได้รับพระราชานุญาต เป็นเรื่องนอกเหนือการควบคุม ดังนั้นผู้ยื่นขอจำเป็นต้องวางแผนทั้งเรื่องเวลา และจัดเตรียมงบประมาณสำหรับการแก้ไข เนื่องจากกระบวนการแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวเนื่องทั้งสิ้น ตั้งแต่การเรียบเรียงเพลง การฝึกซ้อม และ

การบันทึกเสียง เพื่อนำผลผลิตส่งไปขอพระราชทานุญาต และเมื่อมีข้อแก้ไขจากคณะกรรมการพิจารณา ซึ่งจะมีได้ ใน 2 ประเด็นใหญ่คือ วิธีในการเรียบเรียง และการร้องที่ถูกต้องตามที่เรียบเรียง ทำให้ต้องย้อนกลับไปเริ่มต้น แก่ไขข้อที่เรียบเรียงใหม่ ผูกซ้อมใหม่ และบันทึกเสียงใหม่ ซึ่งในกระบวนการนี้ต้องใช้เวลามากขึ้น และไม่สามารถกำหนดชัดเจนได้ว่ากระบวนการดังกล่าวจะเสร็จเรียบร้อยเมื่อใด ขึ้นอยู่กับการพิจารณา รวมทั้งค่าใช้จ่าย ในการฝึกซ้อมและการบันทึกเสียงที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องบันทึกเสียงใหม่ เพื่อส่งให้กรรมการพิจารณา จนกว่าจะได้รับพระราชทานอนุญาต

2. การเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์นับว่ามีความยาก เนื่องด้วยข้อกำหนดของ สำนักพระราชวัง เช่น ห้ามเปลี่ยนแปลงโน้ต หรือทางเดินคอร์ด ทำให้เสียงประสานที่เกิดขึ้นของวงดนตรีประเภท เดียวกันย่อมไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับการเรียบเรียงให้วงขับร้องประสานเสียงครั้งนี้ถือว่ามีความแตกต่าง เนื่องจาก เป็นครั้งแรกที่มีการเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับการขับร้องประสานเสียงครบทุกเพลงที่มีคำร้อง ทำให้สีสันของการประสานเสียงที่ได้ยินจึงแตกต่างจากเพลงพระราชนิพนธ์จากวงดนตรีประเภทอื่นๆ ที่เคยมีมา ดังเช่นที่ คุณประทีป เจตนากุล ผู้ควบคุมการบันทึกเสียงที่มีประสบการณ์ในการบันทึกเสียงเพลงพระราชนิพนธ์ ให้วงดนตรีมาแล้วหลายประเภท ให้ความเห็นว่า

“ด้วยข้อบังคับในการเรียบเรียงเสียงประสาน โดยเฉพาะเรื่องคอร์ด มีผลทำให้ เสียงประสานมีความคงเดิมโดยเฉพาะกับวงดนตรีที่มีลักษณะเหมือนกัน แต่สำหรับ วงขับร้องประสานเสียง ถือเป็นครั้งแรกที่บันทึกเสียงเพลงพระราชนิพนธ์แบบเต็มรูปแบบ มีความแตกต่างจากทั่วไป ตรงที่ลักษณะเสียงของมนุษย์มีความเป็นธรรมชาติ น่าฟัง มีความเป็นเอกลักษณ์อยู่แล้ว จึงทำให้บทเพลงพระราชนิพนธ์เกิดสีสันขึ้นใหม่”
(ประทีป เจตนากุล, ผู้ควบคุมการบันทึกเสียง, สัมภาษณ์โดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2560)

แต่อย่างไรก็ตาม การเรียบเรียงสำหรับการขับร้องประสานเสียงต้องคำนึงถึงธรรมชาติและข้อจำกัด ของนักร้องด้วย เช่น หากต้องการเสียงดัง แสดงความยิ่งใหญ่ การเลือกใช้เสียงสูงของโซปราโน สามารถ แสดงออกถึงความยิ่งใหญ่ได้มากกว่าการใช้เสียงอัลโต หรือการใช้เปียโนบรรเลงคอร์ดที่ซับซ้อนแทนการให้ นักร้อง ร้องโน้ต ที่ซับซ้อนนั้น เป็นต้น

3. การขับร้องประสานเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ ถือเป็นบทเพลงประเภทหนึ่งที่มีความท้าทาย สำหรับนักร้องประสานเสียง เนื่องด้วยข้อจำกัดในการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชนิพนธ์ที่ไม่ให้มีการ เปลี่ยนแปลงโน้ต หรือเปลี่ยนแปลงคอร์ด ทำให้การเรียบเรียงจำเป็นต้องมีโน้ตครบตามคอร์ดที่กำหนด โน้ตใน คอร์ดแต่ละตัวจึงต้องกระจายไปในแต่ละแนวเสียงตามความเหมาะสม หากโน้ตที่ยากอยู่ในแนวเสียงใด ความท้าทายจะเกิดขึ้นที่แนวเสียงนั้น เช่นในแนวเสียงอัลโต หรือ เทเนอร์ ที่โน้ตส่วนใหญ่เป็นเสียงประสานทำให้ ต้องร้องโน้ตที่มีความยากอยู่เสมอ หรือ แนวโซปราโนที่ต้องร้องโน้ตที่มีเสียงสูงมากในบางช่วง ก็ทำให้ยาก ที่จะออกเสียงคำนั้นให้ชัดเจน รวมทั้งการร้องโน้ตที่มีระยะห่างเป็นครึ่งเสียงแบบโครมาติก การร้องโน้ตที่มี ขึ้นคู่เสียง ที่ยาก นักร้องจึงต้องหาวิธีในการฝึกฝนส่วนที่ยากนั้นจนเกิดความแม่นยำ

อีกทั้งบทเพลงพระราชนิพนธ์ที่คุ้นเคยกันมีเพียงบางส่วนเท่านั้น เมื่อต้องร้องครบทุกบทเพลงในแนวเพลงต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคย จึงจำเป็นต้องเรียนรู้เทคนิควิธีการในการร้องบทเพลงประเภทนั้นเพิ่มเติมด้วย นับเป็นเรื่องหนึ่งที่คณบดีร้องประสานเสียงควรตระหนัก เพราะโดยส่วนใหญ่แต่ละคณะย่อมมีแนวเพลง หรือวิธีการร้องที่เป็นเอกลักษณ์ของวงอยู่แล้ว แต่หากต้องการพัฒนาความสามารถของวงมากขึ้น ควรหัดเพลงประเภทอื่นควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ทันร้องได้เรียนรู้เทคนิควิธีการร้องเพลงที่หลากหลายมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ที่สนใจจะบันทึกเสียงบทเพลงพระราชนิพนธ์ควรทำการศึกษาขั้นตอนและกระบวนการในการทำงานอย่างละเอียดรอบคอบ ทั้งในด้านข้อกำหนดในการขอพระราชานุญาต ข้อกำหนดในการในเรียบเรียงเสียงประสาน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีความถูกต้องสมบูรณ์และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของบทเพลงพระราชนิพนธ์เอาไว้ นอกจากนี้ควรต้องเตรียมการทั้งด้านงบประมาณ และเวลา สำหรับขั้นตอนในการทำงานให้แล้วเสร็จอย่างระมัดระวัง และ เพื่อเวลาไว้มากกว่าการบันทึกเสียงบทเพลงประเภทอื่นๆ

2. ควรพัฒนาความสามารถของนักร้องประสานเสียงในการบันทึกเสียง เนื่องจากการบันทึกเสียงสำหรับการขับร้องประสานเสียงเป็นทักษะทางดนตรีอีกด้านหนึ่งที่นักร้องประสานเสียงอาจไม่คุ้นชินนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบันทึกเสียงที่มีเพลงจำนวนมาก และมีเวลาจำกัด

3. คณบดีร้องประสานเสียงควรฝึกเพลงหลากหลายประเภทในระหว่างการบันทึกเสียง ถึงแม้ว่าการบันทึกเสียงโครงการนี้จะมีจำนวนเพลงมากและระยะเวลาที่จำกัด แต่นักร้องควรแบ่งเวลาฝึกซ้อมเพลงและแบบฝึกหัดประเภทอื่นๆ ที่เป็นมาตรฐานของการขับร้องประสานเสียงควบคู่ไปด้วย เนื่องจากบทเพลงอื่นๆ จะช่วยให้ทันร้องได้เรียนรู้เทคนิควิธีการร้องเพิ่มเติมมากขึ้น เป็นการช่วยพัฒนาความสามารถทางการร้องส่วนตัวให้ดีขึ้นได้ เมื่อนักร้องมีความสามารถทางการร้องดีขึ้น ย่อมส่งผลต่อคุณภาพวง และคุณภาพของการบันทึกเสียงที่ดีขึ้นด้วย

4. การฝึกซ้อมของแนวเสียงมีส่วนสำคัญมากในการบันทึกเสียง เนื่องจากเรื่องที่เกิดความผิดพลาดค่อนข้างบ่อย คือ การเปิดปิดคำ การหายใจ การถ่ายทอดอารมณ์เพลงร่วมกัน จึงควรวางแผนฝึกซ้อมร่วมกัน และสื่อสารกันให้ดีทั้งในแนวเสียงตนเอง แนวเสียงอื่น และผู้อำนวยเพลง

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการบันทึกเสียงวงดนตรีขนาดใหญ่ หรือ การบันทึกเสียงสำหรับวงขับร้องประสานเสียงในประเทศไทย เนื่องจากยังขาดองค์ความรู้ด้านนี้และใช้วิธีการทดลองถูกผิดจากประสบการณ์

6. ควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านกระบวนการในการส่งเสริม หรือร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐบาล เพื่อเผยแพร่ให้กับประชาชนผู้สนใจ ได้มีโอกาสเข้าถึงงานศิลปะ ศิลปินมีโอกาสผลิตผลงานที่มีคุณค่าและมีความหมายต่อสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชาย โปธิสิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาลีสา รัตมี. (2554). *การสอนขับร้องประสานเสียงบทเพลงไทยร่วมสมัยของคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลูสู่เวทีการแข่งขัน เวิลด์ไวด์เกมส์ 2008*. (ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- ดวงพร พงศ์ผาสุก. (2552). *กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ไทยผ่านการแสดงขับร้องของคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู*. (ปริญาานิพนธ์ นิเทศศาสตร์ มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2540). *สำเนาแห่งสยาม*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2492ก). ยามเย็น, ชะตาชีวิต. T.9002 [แผ่นเสียง]. กรุงเทพฯ: ห้าง ต.เง็กชวน.
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2492ข). สายฝน, ไกลรุ่ง. Job.1000 [แผ่นเสียง]. กรุงเทพฯ: บริษัท นำไทย จำกัด.
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2523). *อัลบั้มเพลงพระราชนิพนธ์ขับร้องประสานเสียง* [แผ่นเสียง]. กรุงเทพฯ: โรงเรียนดนตรีสยามกลการ.
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2542). *อัลบั้มเพลงพระราชนิพนธ์ประสานเสียง* [CD]. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- โรงเรียนจิตรลดา. (2539). *๕ สถิตในดวงใจนักร้อง*. กรุงเทพฯ.
- วรารุช สุมาวงศ์. (2529). *ประวัติวงดนตรีสุนทราภรณ์ ในวันสุนทราภรณ์ และ 25 ผู้ร่วมงาน*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- วิชาลัมภ์ เหล่าวานิช, & มนสิการ เหล่าวานิช. (2560). กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีของ Mr. Ramon Molina Lijauco, Jr ในการพัฒนาศักยภาพของคณะนักร้องประสานเสียงตัวแทนประเทศไทย เพื่อเข้าร่วมการแข่งขันขับร้องประสานเสียงโลก World Choir Game 2014 : กรณีศึกษา คณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู และคณะนักร้องประสานเสียงจุฬารัตน์ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม *วารสารครุศาสตร์*, 45(2 ประจำเดือน เมษายน-มิถุนายน 2560), 90-108.
- สำนักราชเลขาธิการ. (2559ก). *บทเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช*. กรุงเทพฯ.
- สำนักราชเลขาธิการ. (2559ข). *ระเบียบสำนักราชเลขาธิการว่าด้วยการเชิญเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปใช้ พ.ศ. 2559* กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.ipthailand.go.th/th/copyright-011/item/ระเบียบสำนักราชเลขาธิการ-ว่าด้วยการเชิญเพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯไปใช้-พ-ศ-2559.html>.

ภาษาต่างประเทศ

Quadros, A. d. (Ed.) (2012). *The Cambridge companion to choral music* New York: Cambridge University Press.